

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre ..... 16 h.
Három évre ..... 48 h.
Melyben hához hordva.
Egy évre ..... 20 kor.
Három évre ..... 58 kor.
Védőke postán szállítva.
Egy évre ..... 24 kor.
Három évre ..... 72 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét 70 és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 99. szám.

Nagyvárad

Vasárnap, 1916 április 30.

A Kut-el-Amaránál körülzárt angolok megadták magukat.

Berlin, április 29. A Wolff-ügynökség jelenti:

Kut-el-Amaránál az angolok Townshend tábornok alatt megadták magukat. A győztes törökök kezébe tizenháromezer fogoly esett.

Nagy török győzelem.

A mezopotámiai angol sereg kapitulált.

Berlin, április 29. A nagyfőhadiszállás jelenti:

A Kut-El-Amarában körülzárt angol hadsereg kénytelen volt megadni magát a vitéz török ostromlóknak. A hadifoglyok száma több mint 13.000.

A legfelsőbb hadvezetőség.

Utolsó alkudozások. Az angol pénzt kínál.

Konstantinápoly, április 29. A Milli-ügynökség jelenti Bagdadból: Townshend tábornagy azt az ajánlatot tette nekünk, hogy Kut-el-Amarát a városban levő összes ágyúval együtt átadja és egy millió fontot fizet készpénzben, ha seregeivel együtt elmenekülhet. Ezt a nevetséges ajánlatot természetesen visszautasítottuk.

Konstantinápolyi főhadiszállás.

József Ferdinánd hadserege veri az orosz.

Orosz hadszíntér. Budapest április 29. (Hivatalos.) Linovtól északra az Ikva mentén József Ferdinánd főherceg hadseregének osztagai az ellenséget előállásaiból kivetkék, egy orosz tisztet, 180 főnyi legénységet és egy gépfegyvert szállítottak be. Különben csak a szokásos ágyúharc folyt.

A dublini ir lázadókat bekerítették.

Budapest, április 29. (Saját tud.) Londonból jelenti a Stampa: Az ir felkelők vezérei Dublinban a forradalmi szociálisták egyesületében tartózkodnak s várják az eseményeket. Az angol katonákra a házak ablakaiból lövöldöztek. Az angol csapatok által elhódított városrészek ismét a felkelők birtokában vannak, a lázadás hatalmasan terjed.

A belügyminiszter újabb jelentése szerint a belvárost újabb csapatokkal megszállották az angolok. Sikerült a lázadókat bekeríteni s most két út van előttük: hősi halál, vagy megadás.

Londonból jelentik: Sir Roger Casement ir vezér Kielből jutott német hajóval ir partokra, ahol elfogták. Írország alkirályává a Kölnische Zeitung szerint Kitchener lordot nevezték ki korlátlan hatalommal.

Az U. T. 5 elveszett.

Budapest, április 29. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti: Ó felsége U. T. 5 tengeralattjárója legutóbbi utjáról nem tért vissza. Az angol admirális jelentése szerint a tengeralattjárót április 24-én megsemmisítették s legénységét elfogták. A tengerészeti vezérkar főnöke.

Csak azoknak a cigarettázóknak,
kiből egészségükre való tekintetből szívesen költenek naponta 2-3 fillérrel többet.
MODIANO-clubspecialité szívarkahüvelyek

**Orvostudásra a hüvelyeken nincsen sem bronz, sem szinnyomás,
és minden hüvelyben benne van víznyomással a gyáros aláírása.**

Főraktár: Heller és Seidmann uraknál Nagyváradon.

A latin szertartású püspöki székház művészeti kincseiről.

A váradi püspöki székház kötségekivül a legimpozánsabb főpapi rezidencia egész Magyarországon. Mint a kapuja fölött aranybetűkkel rótt hexameter tanúsítja:

„Adamus liber baro Patachich de Zajeszda“ Patachich Ádám (1759–1776.) püspök építtette, még pedig 1762-től 1776-ig, mikor is egyetlen éjszakát töltvén az új palotában, Kalocsára távozott érsekként. A palota elhelyezése, fekvése is fejedelmi. A barokkművészet nagyuri térpazarlásával Nem közúton, vagy utcán, de hatalmas kert közepén áll. Előtte terjedelmes diszudvar, (cour d'honneur), melyet a Káptalan-sor felől ékes vaskerítés szeg be, boldogult Szmrecsányi püspök alatt készült francia barokk, Louis XIV. kovácsoltvas diszkapuval. A kétemeletes palota főhomlokzata északkeletre néz, több mint 100 méternyi (54 öl) szélességben. Két szárnya egyenként 32 öl hosszúságú. Az aránylag alacsony földszinten magas első emelet, (bel étage) e fölött alacsony második emelet. Középen domborúan ugrik ki a főrizalit, melynek egész első és második emeletét az óriásu ablakzatu díszterem foglalja el. E középső rizalit falát háromszögletű oromzótympanon koronázza Patachich püspök hatalmas címereivel.

A palotát környező kert két főrésze osztható. A külső kert, mely a város felé néz, az Ipolyi püspök alatt készült szőnyegvirágos terasszal, s a belső kert, mely Schlauch alatt az u. n. angol kertre szorított, a palota északnyugati oldalán, s melyet Szmrecsányi délyugat felől hatalmas új részzel toldott meg. Széchenyi püspök az istállóudvart is belefoglalta a kertbe. Ez a rész most lépcsőzetes emelkedésű gyepágyaival, háttérben a palota belső udvarával pompás látványt nyújt. A híres bécsi Hillebrandt Xavér Ferenc építész alkotását jelentékenyen emeli hatás dolgában ez az új elrendezés.

De hogy a közönséget a palota belső látnivalóiról tájékoztassuk, lépünk be immár annak főkapuján. Jobbra csak a nagy lépcsőház, a XVIII. századbeli német és osztrák barokk paloták egyik piécs de resis tance-a. „Es giebt heute schon ein elne Franzosen, irja Wilhelm Pinder „Deutscher Barock“ c. könyvében, die im Bruchsaler Treppenhaus, oder vor dem Würzburger Schlosse gestehen, dass diese Vereinigung von Glut und Eleganz bei ihnen nich vor kommt.“ A hatalmas lépcsőház faldíszét Széchenyi Jenő gróf egy impozáns kompozíciója: „Szent Anna asszony leányával, a Bold. Szűzzel“, s három szép régi barokk szentkép alkotja. A lépcsőháztól balra van a díszterem elhelyisége, szintén nagy terem, melynek belső ablakai a belső udvarra néznek. Ezt az előtermet Széchenyi püspök csupa érdekes rézmetszetekkel (római látképek) kárpitozta ki.

A díszterem hatalmas, ovális alakú, két- és négy méter magas helyiség, Storno Fa-

renc menyezetképeivel, melyek Sz. László életét állítják előnk. Ezeket Lipovniczky István püspök készítette a királyi pár ezüst menyegzőjének emlékére 1879-ben. Az átmenetnélküli élénk színek, a stilizált alakok persze nem igen illenek a barokk architektúra környezetébe, de a terem így is pompás és nem téveszti el hatását. Öt nagy hosszúságú és öt kis kerek ablak világítja meg a maga nemében figyelemreméltó a hatalmas barokk hókeszi kályha. Ebben a térben lesz a képiállítás, melynek anyagáról most még nem számolhatunk be.

Innen balra van a püspök belső szalonja, melynek falait csupa modern képek díszítik. Az ablakokkal szemközi falon Olgay Ferenc nagy vászna: „Tiszaparti berek“, Valentiny két genré képe, Baditz Ottó „Anyai csókja“, Almásy Tasziló gróf három tájképe kötik le figyelmünket. Erdődy Gyuláné Széchenyi Emília grófné egy pompás virágképe is itt van, alatta Ligeti Miklós szobrász megkapó, élettel teljes mellszobra, mely megboldogult Széchenyi Jenő grófnét. Széchenyi püspök édesanyját ábrázolja. Telepy Károly hangulatos balatonmélteki képei, Peske Géza két pompás eleven gyermekképe, Vaszary János „Birkái“, Mária Terézia főhercegnő „Angora macskái“, mind mind sok méltánylóra fognak találni.

A belső szalonból a fogadó szalonba lépünk, mely három ablakos díszes terem, remek ívegosiárral. Itt a régi képek uralkodnak. Egyik sarokban a márványkandalló* fölött Mária Terézia egykoru képmása, melyet Patachich püspök kapott a királynőtől ajándékba. A belső szalon felőli falon a híres nápolyi Francesco Solimena (1657–1747) egy szép kis képe „Madonna szentekkel“, a spanyol Petro Orente gyönyörű mintázatu Ker. Sz. Jánosa, egy széles ecsetvonásu „Sz. Jeromos“ ismeretlen festőtől, Amerling Károly bécsi művész (1803–1887) egy tanulmányfeje ékeskednek. Amerling festette Széchenyi István gróf nagy arcképét az Akadémia palotájában Budapesten. Mária Terézia képe alatt kis csataképek függnek Jacques Courtois (Bourguignon) híres francia művész (1621–1676) kinek vásznain Michel Angelo és Salvator Rosa hatását észlelhetni. Ugyancsak a kandalló fölött van egy kis Van Dyck vázlat**, egy nagy lovaskép elő-

* Ez a szép márvány kandallókeret a többivel együtt a rezidencia padlásán hevert. Ott fedezte fel Szmrecsányi püspök és helyezte vissza a termekbe, bátyja, Pál püspök kormányzása első esztendejében. Több szép régi butort, képet is ő húzott ismét elő lomtárból, feledés homályából.

** Anthonis van Dyck (1599–1641), Rubens legnagyobb tanítványa, királyok, hercegek, nagyurak kedves arcképfestője. A XVIII. századbeli angol arcképfestés nagyjai Van Dyck hatása alatt fejlődtek. Mikor Gainsborough 1788-ban halálos ágyán fektett, Reynolds előtt azt emlegette, milyen boldogság lesz a másvilágon találkozni Van Dyck-al!

tanulmánya, mely valamikor az Arenberg herceg gyűjteményében volt. Az ablakokkal szemközi falon Stephan Dorfmeister (1729–1797) két kis képe, „Sz. József“ és „Napkeleti bölcsek“, egy ismeretlen németalföldi mester finom kis kompozíciója: „Krisztus megcsufoltatása“, egy bolognai festő „Ecco homoja“, Daniel Gran (1694–1757) pompás, eleven „Utolsó ítélete“, Palma Vecchio, (1480–1528) a híres velencei mester, a velencei szépségek káprázatos ecsetű művészeinek egy kisebb vászna: „A sz. család Egyiptomban“, Fra Bartolomeo, a firenzei művész (1475–1517) kis képe „Aquinoi Sz. Tamás a kereszt előtt“ egy Madonna Carlo Dolci modorában, a nagy németalföldi genre-festő, David Teniers (1610–1690) „Csimpolyásának pompás régi másolata kötik le a régi nobilis festészet kedvelőinek figyelmét. A fogadó szalon harmadik, a dolgozószoba felőli falán folytatódik a régi képek gyűjteménye. Ott van például Luce Giordano (Luca fa presto) 1632–1705, „Sz. Domokosa“, mely a híres Morosini gyűjteményben volt valamikor, a németalföldi Gerbrand van den Eeckhout (1621–1674) egy szép hangulatos képe „A tudós“, mely Rembrandt hatását mutatja, 1646-ból, s valamennyinek koronája: „Krisztus siratása“ régi másolat Tiziano Vecellio da Cadore (1477–1576) után. Valamikor a király híres orvosának Wiederhofernek képezte tulajdonát.

Széchenyi püspök minden lakószobája tele van értékes régi butorokkal, melyek közül természetesen csak egyet kettőt említhetünk föl. A fogadóban egy szép berakott szalonasztal; egy Louis XVI. íróasztal szintén intarsia-val. Az egyik ablak mellett asztalon 8 empire bronzgyertyatartó a híres Metternich Kelemen herceg ajándéka a püspök nagyatya részére. A kandallón és egyik asztalon sevresi porcellánok, s egy selymesont dombormű, „Krisztus feltámadása“, a kis plasztika remeke, Migazzi váci püspök gyűjteményéből.

A dolgozószobában a modern képek vannak túlsúlyban. Nagy Zsigmond hatalmas vallásos bensőségű vászna: „Krisztus sirbátétele“ foglalja el a fogadó felőli fal jó részét. Alatta néhány Lotz vázlat. Az ablakokkal szemközi falon a király egy szép lovasképe, Blaas Gyula eredeti után. Ez alatt a Dobronovitznál hősi halált halt (1915. január 25.) Széchenyi Alajos gróf bronzszobra, kezében a fészüllettel. Ezt tartotta akkor is, mikor holtan megtalálták. Strobl Zsigmond alkotása. A talapzaton ez a felírás: In cruce salus, Keresztben az üdvösség. A terem egyik sarkában remek vörösmárvány rokokó-faragásu kandalló Mária Terézia idejéből. Felette egy szép római eredetű barokk kép: „Madonna Sz. Ignáccal“. A hálószoba felőli fal fűdísze: Giuseppe de Ribera (C. Spagnoletto), 1588–1656, gyönyörű képe „A pástorok imádják a kis Jézust“. Kis kép, de nem kisebb mestertől „Krisztus a Gatszemani kertben“, ha igaz, hogy Salvatore Rosa (1615–1673) festette. Ugyancsak a falon láthatunk kedves apostol fejeket Giovanni Battista Piazzetta (1682–1754) mesteri ecsetétől.)

Az ablak mellett a XIX. sz. első felében virágzott olasz Coghetti képe „A Mak-

Szőlőgazdák figyelmébe!

Egyedül a „PERONOSZPOR“ helyettesíti a rézgálicot.

A „Peronoszpor“ évek óta használják a szőlőgazdák. A „Peronoszpor“ összetétele kitünő eredményt mutatott föl. A legelőkelőbb szőlőbirtokosok ajánlják. Rongtalan elismerő levél és sürgöny bárkinek rendelkezésére állanak. Egy kiló „Peronoszpor“ kell 100 liter vízhez. Egy kiló „Peronoszpor“ ab Budapest 2 korona. Használati utasítással. 10 kilós próbaesomagot utánvét mellett szállít:

Viszontelárusítóknak engedmény!

a „PERONOSZPOR“ Vezérképviselő Budapest, VII. Damjanich-u. 30.

kabeusok vértanúsága" díszleg. Hatalmas drámai erejű és csodás mintázású kép. Egy asztalkán X. Pius pápa sajátkezű fogalmazványát látni ahhoz a beszédhez, melyet a Sz. Gellért-emléktábla folavartására Rómába zárandokolt magyarokhoz intézett. Tóth István bájos „Immaculataját“ (bronzszobor) és egy kisebb francia-bronzszoborcskát (Sz. György lovag) említjük még és last not least egy remek barokk elefántesont feszületet, mely az íróasztal födisze, a dolgozószoba művészeti felszereléséből.

A dolgozószobából a fogadószalonba, innen az előszobába megyünk, melynek falait csupa értékes rézmetszetek, a többi között Dürer-metszetek borítják. Innen a kis ebédlőbe vetünk egy pillantást, hol négy érdekes bibliai kép függ (a zsidók vándorlása a pusztában) melyeket a hagyomány szerint Patachich kapott Mária Teréziától. Szép a pohárszéke ékeskedő hatalmas Alt Wien — porcellán — készlet is. A kis ebédlőből a könyvtáros billiárd szobán keresztül a két emelet magasságu kápolnába juthatni, melynek színes márványoltára, oltárképe, falfestményei egyaránt méltók hosszabb megtekintésre.

Ezzel egyszerűmind végeztünk volna a palota északi szárnyával. Visszatérve a kis ebédlőbe, az előszobán, lépcsőházon, előtérmen át a folyosóra jutunk s innen a szentszéki terembe. Itt az 1880 ik esztendőben egyszerre lefestett kanonokok képeit találjuk Szamosi Elektől, ezenkívül Belepotozky tábori püspök bépét, főkép pedig Bunyitay Vince remek arcképet László Fülöp mesteri ecsetétől. A mellette lévő püspöki arcképek termében kiemeljük Schlauch bibornok impozáns, fejedelmi kápmását, melyet 1900 ban Banczur Gyula festett, s mely az akkori párizsi világiállításon is feltűnt; Szmreányi képmását Stettka Gyulától, Ipolyi Arnoldét Kovács Mihálytól. Van itt egy nagy képmás Pirsch gráci festőtől XIII. Leo pápa arcképe, s a konzolokon sok szép rajz. Itt van az a remek rokokó kettős garnitúra (gobelines divánok, székek) melyeket Schlauch püspök az utolsó királyjárás alkalmából, 1890 ben csináltatott, XIII. Leo pápa egy pompás gipsz-szoborcskája s egy üveges szekrényben Alt Wien porcellánok. A püspöki arcképek terméből egy vendéghá- lóba nyílik az ajtó, melyben egy remek fa- ragott barokkág, Szamosi Elek „Mária menyemenetele“ c. színvázlata s több rajz köti le a figyelmét.

A mellette lévő vendégszalonban négy érdekes háromszögletű sarok asztal, csavart- lábú, egy intarsias szekrény, Vaszary bibor- nok képmása Vaszary Jánostól, Pietà, két olasz genre-kép Széchényi Jenő gróftól, gyermek és virágképek Erdődy Gyuláné Széchényi Emilia grófcéától, a püspök test- véreitől érdemeek a megtekintésre. A palota homlokzatának délkeleti sarokszobája ven- dégháló. Itt is szép gazdag berakású Bie- demeier-butorok, s az ágy felett Angyalffy Erzsébet „Madonna magyar szentekkel“ lát- ható. Gyönyörű e szobából a kilátás a város felé.

E futólagos ismertetés, mely persze a palota műtárgysáinak csak legfőbbjeire mu- tathatott reá, azt hiszem mégis eléggé sej-

* Ez volt a tervezet azon nagy falfestményhez, melyet a művész a bécsi Pázmáneum kápolnájának szentélyfalára festett Széchényi Miklós gróf, akkor esztergomi kanonok és pázmáneumi rektor megbíz- sából.

teti, hogy milyen ritka műélvezetben lesz része a közönségnek, mely a Vörös-Kereszt Égylet magasztos céljaira rendezendő kép- kiállítás alkalmával a püspöki rezidenciát föl fogja keresni. Valóban, Széchényi püs- pök éveken át szerzett gazdag műgyűjte- ménye a szép barokkpalota érdekességét ugyancsak megsokszorozza.

Németly Gyula dr.

A IV. hadikölcsönről.

Irtá: **Kereszty Kornél**, a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának főnöke.

A fonségesen komoly időkhöz illő, nyu- godt méltósággal, nagy arányokban történik a közönség jegyzése a IV-ik hadikölcsönre. A városokban nem kell többé felvilágosítás, reklám, tudja már a társadalom, minden rétege, hogy az állam érdeke mennyire egyező ez egyén érdekével s minden egyes polgár átlátja, hogy hazánk létfentartása függ a háboru kimenetelétől.

A nemzet 4200 milliónyi eddigi jegy- zésével bizonyosságot tett róla, hogy leg- biztosab, legjovődelmezőbb tőkebefektetés- nek tartja az államkölcsönt. Az eddigi három hadikölcsön jegyzéseinek fényes sikerei mindmegannyi bámulatraméltó pénzügyi győzelmek voltak, igazolták gazdasági erőin- ket, és mindegyik kedvezőbbé alakította hadi helyzetünket, erősítette öntudatunkat s újabb dokumentumául szolgált legyőzhetel- lenségünknek. Ma az összes gazdasági elő- feltételek még előnyösebbek, nem kétséges tehát a jegyzés kielégítő eredménye sem, mely ismét bizonyítani fogja, hogy pénzü- gyi erőnk nem gyengült s a polgárság milliói biznak az államban, a végső győze- lembe.

A politikai élet, a nagyipari, kereske- delmi, mezőgazdasági tevékenység élén álló széles látókörű vezetőférfiak, akik kellően áttekinthetik az ország anyagi helyzetét, közzgazdaságunk jövő alakulását, mind leg- alább annyi, sőt javarészüik többet jegyzett a negyedik hadikölcsönből, mint az elő- zőknél.

Megnyugtató, jó példa ez ugy az üzle- tében elfoglalt kereskedőre, iparosra, a gaz- daságban szorgoskodó birtokosra, hogy te- hetségéhez mérten ő is a jövőbevetett tör- hetetlen bizalommal helyezze el tőkét a hadikölcsönben.

A kereskedőknél, iparosoknál ez idő- szerint elég liquid eszköz van, a gazda, bérlő olesó „zöldhitel“ kaphat természetére s megvan a mód a jegyzésben való részvé- telre. A háboru mielőbbi dicső befejezése gondolom — elég súlyos érv egynémely konzervatív hazafi azon eiveinek meg- változtatására, hogy papírjaira kölcsönt nem vesz fel.

A szállítók, állattenyésztők, sokféle ipari és kereskedelmi vállalkozás képviselői ugy- szólván érdemtellenül aránytalan jövedelem- hez jutottak a háboru áltl. A könnyebben szerzett vagyon par excellence hivatva volna

arra, hogy az államnak hadikölcsön formá- jában magas kamatra kölcsön adassék.

Sajnálatraméltóak a társadalom azon ke- véssé kulturált rétegei, amelyeknél a tudat- lanság szolgál gátul az államkölcsön jelen- tőségének megértéséhez, s nem lehetnek ré- szesei a nemzet élet halálharcának. De mily érzéseket vált ki a kötelességét teljesítő pol- gárság kebelében azon tehetősek eljárása, akik félreállva, a közömbösség súlyos bünet követik el ezen magasztos időben, midőn az egész nemzet részéről a hazafias önfelá- dozás a világ bámulatát felkeltő elementáris erővel nyilvánul meg?

Ha hosszabb ideig veszi is igénybe tü- relmünket a háboru, hűen ki kell tartanunk a végső diadalig, megadva a hazának a szükséges anyagi eszközöket. A haza nem kényszerít a jegyzésre senkit, az mindnyá- nyunknak lelkiismeretére, kötelességérze- tére van bízva.

Gondoljunk a harcúterén küzdő véreinkre és segítsünk mindnyájan a háboru megrövi- dítésén, megnyerésén, minden áldozat és minden kockázat nélkül: tehetségünk sze- rint jegyezvén a hadikölcsönből.

Nagyvárad egymillió hadikölcsönjegyzése.

— Rendkívüli városi közgyűlés. —

Nagyvárad városa az eddigi hadikölcsön jegyzésekből, nem valami fényes pénzügyi helyzete dacára, derekasan kivette a ré- szét.

Most a negyedik hadikölcsön jegyzése alkalmával szintén az elsők között van a hazafias kötelesség lerovásánál, amennyiben a tegnap tartott rendkívüli városi közgyű- lése a törvényhatóság egymillió korona jegyzését határozta el a negyedik hadiköl- csönre.

A rendkívüli közgyűlésen a főispán aka- dályoztatása miatt Rimler Károly polgár- mester elnökölt. A tanács előterjesztette ja- vaslatát, hogy a negyedik hadikölcsönből Nagyvárad városa egymilliót jegyezzen, mégpedig 5 és fél százalékos kötvényekben.

Ezen összegből a Nagyvárad Takarékpénztárnál 250.000 koronát, az Egyesült Bi- harmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztárnál 250.000 koronát, az Agrár Takarékpénztárnál 200.000 koronát, a Le- számitoló és Jelzálogbanknál 200.000 koro- nát és az Általános Takarékpénztárnál 100.000 koronát jegyezzen a város.

A tanács javaslata kifejté, hogy minő előnyökkel jár, ha a város az 5 és fél szá- zalékos kötvényekre jegyzi az egymillió ko- ronát s egyáltalában ismerteti az egész pénzü- gyi művelést előnyeit.

A tanács előterjesztését vita nélkül el- fogadták s megbízták a polgármestert, hogy az egymillió korona jegyzését a felsorolt pénztintézeteknél eszközölje.

A IV. hadikölcsön jegyzése helyeit teg- nap felsoroltuk. Ez a felsorolás nem volt

Hozassuk haza elesett hőseinket!

Kedvezményes fuvardij mellett esz- közli, a szükséges engedélyeket és okmányokat jutányosan megszerzi.

Hazai föld

harctéren elesett hősök exhumálási és hazaszál- litási vállalat Budapest VIII. Rákóczi ut 23. I. emelet 16. Előnyös költségvetés díjmentesen.

Bővebb felvilágosítást ad Csillag gyógyszerár Nagyvárad, Zöldfa-utca. Telefon 552.

teljes, azért pótlólag közöljük, hogy mint aláírási hely, a 4 hadikölcsönre jegyzéseket a Magyar bank is elfogad a rendes feltételek mellett.

Nincs hus Nagyváradon.

Emelik a maximális árakat.

Már hetek óta általános a panasz, hogy kevés a hus, nincs hus.

A mészárosok és hentések azért panaszkodnak, hogy nem kapnak sem vágómarhát, sem sertést, s amihez hozzátudnak mégis jutni, azt olyan magas áron kell megfizetniük, hogy képtelenek a maximális áron adni a húst.

A közönség pedig azért panaszkodik, hogy a magas árért sem juthat hushoz. Addig, amíg szárnyast kapott a piacon, ha drágán is, abból igyekezett szükségletét fedezni, de most napról napra üres a baromfi piac; ha egy pár csirkét, vagy más szárnyast hoz valaki a piacra, 20-30 vevő verekszik rajta s nem tud olyan magas árat kérni, amit meg ne kapna érte.

A hentes és mészáros iparosok már alig vágnak marhát és sertés is csak kevés kerül levágásra.

Tegnap pedig már a legtöbb mészárosokban egyáltalán nem volt marhahus.

A tegnapi rendkívüli városi közgyűlésen, tárgysorozaton kívül Gábel Jakab felszólalt a huskérdésben. Szerinte tarthatatlan a mai állapot s a hus ellátás kérdése a közönség érdekeit annyira érinti, hogy sürgősen kell ez irányban intézkedni. Pár nap óta a hentések és mészárosok neki estek, hogy egyszerre 2 koronával emeljék a hus kilójának árát. Rendes észjárás szerint a piacnak kellene a fogyasztás és a kereslethez igazodni, itt azonban mi igazodunk a piachoz. Eddig azért emelték az árakat, mert drága és nincs takarmány. most azért akarják emelni, mert van jó legelő. Országos hus uzsorával állunk szemben s a védekezést ez ellen valahol megkezdeni. Óva inti a főjegyzőt, hogy a mészárosok és hentések által kért áremelést megadja, mert az a közönség érdekei ellen volna.

Lukács Ödön főjegyző válaszolt a felszólalásra. Gábel Jakab nem ismeri alaposan az ügyet. Látni lehetett már hónapok óta, hogy fogy az állatállomány. A városok kongresszusán is tárgyalták a husellátás kérdését s tudják a megoldás nehézségeit. A vidéki tenyésztő vagy drágán, vagy egyáltalán nem adja el állatját, mert a jó legelő folytán könnyen tarthatja. Különben most nem is annyira a hus fontos, hanem a zsirzsükségletéről kell gondoskodni. E tekintetben az élelmezési ügyosztály már munkában van. A maximális árakat emelni kell. A hushíányt és a drágaságot nem az iparosok, hanem a konjunktúra okozta. Árucikk kell, nem maximálisár.

Az iparosoknak igazuk van, mikor az állatok drágaságára panaszkodnak. Kérték a kormánytól az élősúly maximálását, de nem engedélyezték. Ha a kormány nem intézkedik, a városnak kell egyöntetűen eljárni.

A tanács emelte az árakat.

A rendkívüli közgyűlés után a város tanácsa ülést tartott, amelyen Lukács Ödön

referálta a husellátás kérdését s a hentések és mészárosok kérelmét a husárak felemelése iránt.

A tanács elhatározta, hogy a marhahus maximális árát 1 koronával, a sertéshus árát pedig 60 fillérrel felemeli.

Elhatározta továbbá a tanács, hogy a hizlalásban levő 130 drb sertés mellé 100 darabot vásárol Érmihályfalván.

Egy előkelő román diplomata nyilatkozata Románia politikájáról.

Az erdélyi aspiráció: humbug. — Filipescu elcsendesedett.

Egy előkelő és befolyásos román politikus, akinek hazájában nagyon jelentős szava van, Berlinből és Bécsből most utazott haza. Kolozsvárt, a pályaudvaron, a vasuti kocsiban fogadott egy újságíró, akinek Románia politikai magatartásáról ezeket mondotta:

— Románia, jelenlegi politikáját, mi is, kik a központi szövetség mellett vagyunk, elítéljük, de nálunk oly élők a francia barátság, (francofilizmus) hogy örveadhatunk, ha a semlegességet ilyen uton módon is fenn tudtuk tartani. Mert az izgatók terrorja és az általuk irányított közvélemény elcsúszott oly hangosan és erőszakosan követelte az ántánt mellett a beavatkozást, hogy alig lehetett ellenállani. Főként az az idő volt nagyon kritikus, midőn az oroszok a Kárpátokban állottak. Akkor az ország nagy többsége támadást sürgetett.

— Hát min mult mégis a támadás?

— A király és Bratianu miniszterelnök ellenezte Szerencsénkre, mert azóta mi is Szerbia sorsára jutottunk volna. A mi félmilliónyi hadseregünket is leverte és országunkat eltiporta volna a sokmillió középonti szövetség. Mi megmondottuk akkor is, hogy nagy különbség van egy nagyhatalom és egy kis állam létfeltétele között. Egy nagyhatalom legyőzve is, esetleg területvesztéssel, megmarad államnak; de egy kis ország leverve megsemmisülhet. Különben, — tette hozzá nagy meglepetésünkre, — talán javunkra válnék, ha az osztrák és magyar monarchia minket bekebelezne, legalább együtt lennénk a magyarországi oláhokkal.

Megjegyeztük, hogy nekünk nincsenek hódítási szándékaink Románia ellen, erre csodálkozását fejezte ki és azt mondta, nem érti, miért ne akarnók mi Romániát meghódítani?

— Azért — feleltük, — mert mi nem törekszünk önálló, független államok megtörésére, van nekünk elég nemzetiségünk és nem kívánunk a Kárpátok természetes határain kelet felé tulerjeszkedni. De mi re alapítják ők — kérdeztük — sokat hangoztatott történelmi jogukat Erdélyre, mikor Erdély sohasem tartozott Oláhországhoz, míg Moldva és Oláhország nem egyszer volt hűbérese Magyarországnak és az erdélyi fejedelemségnek?

Azt felelte, hogy

józan gondolkozásu ember nálunk sem emleget történelmi jogokat Erdély irányában.

— Tudjuk azt is, hogy az erdélyi oláh nép műveltebb, jobbmódu, mint a romániai paraszt, mely analfabéta és az oroszoktól irtózik. Pópáik is műveltebbek, mint a romániai, főként a görög katolikusok. Kár, hogy ők is nem vették föl a katolikus vallást, mert a nyugati kultúrának előnyeit ők is elismerik.

— Miért nem hozzák be az új naptárt, melyet immár a bolgárok és törökök is elfogadtak? — kérdeztük.

— Nálunk nem lehet, — felelte — mert a paraszt a görög szentek nevenapja szerint igazodik, szánt, vet, arat és ünnepel és minden ilyen újítást a vallás ellen elkövetett merényletnek tartana.

— Am a bolgárt ez nem feszélyezte, — jegyeztük meg — ők felismervén az idők intését, bátor fellépésükkel a Balkán vezető nemzetévé váltak.

— Ez beennünket is eléggé aggaszt, de nem is maradunk sokáig tétlenek, mert jól tudjuk, hogy a semmiért semmi sem jár és két szék közt a pad alatt maradunk. Közel az idő, hogy mi is akcióba lépünk: arrafelé, ahol igazi történelmi jogaink vannak, mert Besszarabia tényleg a miénk volt és azt vissza akarjuk hódítani.

— Mit szólnak hozzá az agitátorok: Filipescu, Take Jonescu?

— Filipescu — mondotta — jóhiszemű fanatikus, de amióta Oroszországban járt, kijózanodott, megcsendesedett. Take Jonescu öntudatos szólbamos, aki üzletet csinál a politikából. Az önk hibája, hogy türik a saját bankjaik képviselőit, amin mindenki csodálkozik Romániában.

— Hát a mi szökevény renegátjaink: Lukácsiu, Goga hogy élnek Romániában?

— Angol pénzen, amíg tart belőle, az is elfogy némsokára. Akkor majd még jobban verselheti Goga, hogy jaj annak, aki elbagyja hazáját. Ezeket nálunk is hazáruolóknak tartják a józan gondolkozásu emberek, mert nekik ott volna helyük, hol a többi magyarországi oláhoknak, — a hazai védelmében.

Beszéltünk még a hazai oláhok helyzetéről, részvételükről a háboruban, a moldovai csángókról, kiket kiváló gazdáknak jómódu és értelmes népnek tart. Nagyon érdeklődött a székely nép iránt, eredetük, vallásuk felől tudakozódott, mert ezek Ro-

Markovits és Weinberger cég nyári újdonságai

megérkeztek

és pedig: szövetek, selymek, grenadinok, különleges blousok, pongyolák, nyári és gummiköpenyegek valamint ernyők nagy választékban, olcsó árban kaphatók. Costüm ruhák saját műhelyünkben olcsón és elismert legjobban kivitelben készülnek. Nagy raktár női kelengye fehérneműekben.

Telefon 11-09

mánia népének civilizátorai. Az uri elem eddig Párisba tódult és telítve van francia könnyelműséggel: a háboru után ennek is meg kell változnia: felénk és Németország felé kell gravitálniok, hogy megtanulják a komoly munkát és szolidaritást.

Az új órabeosztás a vasutaknál.

Nagyvárad a menetrendben.

Az óra szerinti időnek egy órával előbb-vitele igen fontos momentum, legalább látszólag, a vasutaknál. A dolog gyakorlati keresztülvitele azonban egészen simán lesz megoldva.

Ma, vasárnap este, éjjel a vonatok az eddigi rendes időben indulnak, már amennyiben előzetes késések nem állanak elő minden változtatás nélkül futják be pályájukat a végállomásig; pl. Nagyváradról az éjjeli budapesti személyvonat 11 óra 09 perccor indul s betartja a menetrendet Budapestig, hogy a közbeszállásokon az utasok felszállása körül zavarok ne álljanak elő. Így a tulajdonképpeni új óra szerinti közlekedés május elsején reggel lép életbe, amikor már az új órabeosztásnak megfelelő eddigi menetrend szerinti időben indulnak a vonatok.

A Nagyváradot és Biharmegyét érintő vonatok érkezése és indulása.

Normális viszonyok között évenként kétszer változtatja a m. kir. államvasutak igazgatósága a vasti menetrendet; október 1-én téli és május 1-én nyári menetrendet lép életbe a máv. összes vonalain és az általa kezelt vicinális vasutvonalakon.

A közönség ezen határidők közeledtével már jóelőre beszerezte az új vasuti menetrend könyveket, hogy kellő tájékozást nyerjen a menetrendben előforduló változásokról.

A háboru óta azonban, természetesen elő sorban a hadsereg céljait kell szolgálnia a vasutaknak s a polgári forgalomra csak annyiban lehetnek tekintettel, amennyiben az a hadsereg szükségleteinek ellátásával összeegyeztethető. Így azután a polgári forgalomban, különösen a jelentősebb vonalakon, a minimumra redukálták a vonatok számát s ezekre a vonatokra az 1914. május 1-én életbelépett menetrendeket hagyták meg.

Mint a háboru kezdete óta immár három ízben, most májusra is csak hirdetésben sorolja fel a máv. igazgatósága, hogy ez évi május 1-én az 1914. májusban kiadott menetrendnek mely számú vonatai közlekednek és pedig az ezen menetrendben kitüntetett időben.

A hirdetés szerint a Nagyváradot közelebről érdeklő vasutvonalakon május 1-től a következő vonatok közlekednek:

Nagyvárad—Budapest és vissza.

Nagyváradról indul 2:26 éjjel gyv. Budapestre érkezik (nyug. pu.) 7:35 reggel gyv.
Nagyváradról ind. 11:07 d. e. 11:09 éjjel szv.
Budapestre érkezik (keleti pu.) 6:00 este 7:20 reggel szv.
Budapestről indul (nyug. pu.) 9:35, este gyorsvonat.
Nagyváradra érkezik 2:20, éjjel gyorsvonat.
Budapestről indul (keleti pu.) 8:20 reggel 6:15 d. u. szv.
Nagyváradra érkezik 3:42 d. u. 2:12, éjjel szv.

Nagyvárad—Püspökladány.

Nagyváradról indul 2:30 d. u.
Püspökladányba érkezik 5:10 d. u.
Püspökladányból indul 5:27, éjjel.
Nagyváradra érkezik 7:17, reggel.

Nagyvárad—Kolozsvár és vissza.

Nagyváradról ind. 2:28 éjjel (gyv.) 4:18 d. u. 2:50 éjjel szv.
Kolozsvárra érkezik 5:47 éjjel (gyv.) 8:34 este, 7:13 reggel szv.
Kolozsvárról ind. 10:54 éjjel, 6:35 reggel, 6:19 este szv.
Nagyváradra érkezik 2:16 éjjel (gyv.), 10:47 d. e., 10:36 éjjel szv.

Nagyvárad—Csaba—Szeged és vissza.

Nagyváradról ind. 6:00 reggel, 10:10 d. e., 4:40 d. u., 7:52 este.
B. csabáról ind. 8:19 reggel, 1:48 d. u., 7:37 este, érkezik 11:04 éjjel.
Szegedre érkezik 10:45 d. e., 4:22 d. u., 11:01 éjjel.
Szegedről ind. 3:08 éjjel, 10:59 d. e., 2:44 d. u.
B. csabáról ind. 6:49 reggel, 1:38 d. u., 5:56 d. u., 4:35 éjjel.
Nagyváradra érkezik 9:40 d. e., 4:00 d. u., 8:20 este, 7:29 reggel.

Nagyvárad—Debreczen és vissza.

Nagyvárad ind. 3:26 éjjel, 5:12 d. u.
Debreczenbe érkezik 6:27 reggel, 8:18 este.
Debreczenből ind. 4:08 d. u., 4:10 éjjel
Nagyváradra érkezik 7:20 este 7:10 reggel.

Nagyvárad—Érmihályfalva és vissza.

Nagyváradról indul d. u. 4:45, reggel 7:18.
Érmihályfalvára érkezik 7:27 este, 10:30 délután.
Érmihályfalváról ind. 6:25 reggel, 5:25 délután.
Nagyváradra érkezik 9:01 d. e., 8:35 este.

Szekelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Szekelyhidről ind. 6:40 este.
Margitta ind. 8:04 este.
Szilágysomlyóra érkezik 10:22 éjjel.
Szilágysomlyóról ind. 3:00 éjjel.
Margitta ind. 5:24 reggel.
Szekelyhidra érkezik 6:39 reggel.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.

Nagyváradról ind. 2:00 d. u.
Belényes ind. 6:37 este.
Vaskóhóra érkezik 7:37 este.
Vaskóhóról ind. 2:57 éjjel.
Belényes ind. 4:00 reggel.
Nagyváradra érkezik 8:20 reggel.

Nagyvárad—Gyoma.

Nagyvárad ind. 6:27 reggel, 1:48 d. u.
Gyoma érkezik 12:26 d. u., 7:18 este
Gyoma ind. 2:39 d. u., 3:35 éjjel
Nagyvárad érkezik 8:30 este, 9:30 d. e.

Szombatság—Venterrogos—Dobrest.

Szombatság Venterrogos ind. 4:51 d. u. 7:41 reggel
Bihardobrest érkezik 5:30 d. u., 8:20 reggel.
Bihardobrest ind. 4:57 éjjel, 12:51 d. u.
Szombatság Venterrogos érkezik 5:34 reggel, 1:28 d. u.

Vésztő—Tenke—Pusztahollód.

Vésztő ind. 5:05 d. u.
Kötegyán érkezik 6:12 este
Tenke érkezik 9:17 este
Pusztahollód érkezik 10:11 éjjel.
Pusztahollód ind. 4:40 éjjel
Tenke ind. 5:24 reggel
Kötegyán ind. 8:04 reggel
Vésztő érkezik 9:18 d. e.

* **Bloch hegedűiskolát**, használtat és asztali kottatartót illő árban veszek. Cím a kiadóban.

Hogy készül a drágaság?

Hihetetlenül szökik az ára mindennek felfelé. Ennek dacára pénz van. A tisztviselőket kivéve, sehol sincs nélkülözés, sőt a legtöbb helyen határozottan sokkal jobb mód van, mint béktidőben. A fényűzés talán sosem volt oly nagy, mint most, épen most.

És ez az egészségtelen gazdasági helyzet mesterségesen teremtdött meg. A pénz bősége elárasztott mindenkit és mert sok a pénz, sokat kér mindenki minden áruért. Egyedül a tisztviselő, a fixfizetésből élő tisztviselő az, aki nem tudja értékesíteni munkáját jobban, mint a béke idején.

A tisztviselő nyög, görnyed, koplal és keserűséggel látja, hogy más tizedrésznny munkával tiszszaranyit keres mint ő. A tisztviselő tehát nem csinálhat drágaságot. De csinál igenis az iparos, a vállalkozó, a kereskedő.

Hogy hogy csinálják, az valóban megdöbbentő. Nem a kiskereskedő csinálja a drágaságot. A kiskereskedő csak szegény ördög, aki kénytelen árúját úgy adni, ahogy ő beszerzi a nagykereskedőtől. Hiszen ha ő is a gyarostól tudná árúját beszerezni és betudna fektetni kereskedésbe százezreket, akkor talán nem volna nagy a drágaság.

Sajnos, a nagykereskedők másképp gondolkoznak. Hogy némi fogalmunk legyen a nagykereskedelem belső titkairól, elég legyen megemlíteni egyetlen egy esetet, amit egy nagyváradai nagykereskedő belső ügyeiből tudunk meg.

A kereskedő tavaszi árut rendelt a gyáraktól. Pár hét alatt a vasuti szállítások nehézségei miatt késve meg is érkeztek az áruk.

Pompás selymek, nagyszerű szövetek, csinos gyermekruhák, egyszerű és nem egyszerű más gyártmányok. Hatalmas ládákból érkeztek messze földről az áruk. A megérkezés után következett az osztályozása. Jó néhány nap telt el, míg ellátták az árukat a kereskedelmi jegyekkel és bekerültek a tavaszi kezmék a fényes kirakatba.

És akkor következett a legnagyobb meglepetés.

Az a selyem, mely Bécsben méterenként 12 koronának volt jegyezve, a nagyváradai kirakatban egyszerre 25 koronás ár mellett jelent meg. Egy gyermekruha ára a gyárból a kereskedőnek 30 korona és a kirakatban 80 koronával diszelve. Ott volt egy közönséges ruhaderék. A gyárban 40 korona volt, a kirakatban 70 korona.

Mi indokolja ezt a kétségbeejtő áremelést? Hiszen Bécsben nem kérnek az áruért csak félannyit, mint itt. Pedig Bécsben élnek az emberek és boldogulnak. Nagyváradon, ugyilátszik, a közönség kitűnően srófolható; addig lehet préselni, ameddig csak a kereskedő akarja. Talán lehetne ezen a téren is valamit tenni.

Na persze, még nem érte el a csarolás a legnagyobb fokot. Akkor majd jön a maximum, mint rendszeren, később.

Forain a legjobb és legbiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsítő Szagtalanító. Kapható Farkas István „Apoló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

A németek óriási győzelme Oroszországban.

Ötezezhatszáz fogoly.

Berlin, április 29. (Saját tudósítónktól.) A nagyvezérkar jelenti: A németek a Naroc-tótól délre előretörték. 5600 orosz katonát, 56 tisztet elfogtak, 28 gépfegyvert zsákmányoltak.

Bölcke javítja a rekordot.

Berlin, április 29. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér. A Labassei csatorna és az Arras közti arcvonalon állandóan élénk, ránc nézve sikeres aknaregény folyik. Givenchy en Cohelle vidékén valamelyes előhaladást tettünk és az angoloknak ezzel szemben intézett két kezigránát támadását visszavertük. A Maas területen a Mortan magaslaton és ettől keletre újból meggyújtottunk francia ellentámadásokat.

A Champagneban Moran Villerstől délre levő ágyúink leszedte k egy francia kétfedelőt. A bentülők meghaltak.

Bölcke főhadnagy Vauxtól délre a tizennegyedik ellenséges légi járművet lőtte le.

Nagy német győzelem a Narocnál.

Keleti hadszíntér. A Naroc tótól délre csapataink tegnap előretörték, hogy a márciusban visszafoglalt megfigyelő állásukat még jobban megjavítsák. A március 20 előtt birtokunkban volt árkokon túl haladva elfoglaltuk az orosz állásokat.

Tanarocce és Toachovce között. 5600 fogoly, 56 tiszttel, akik között 4 törzstiszt volt, egy ágyú, 28 géppuska és 10 aknavető jutott kezünkre. Az oroszok ezenfelül súlyos véres vereséget szenvedtek, a mely az éj folyamán

sűrű tömegekkel megindított ellentámadás alkalmával még tetemesen megnövekedett. Az ellenség az elvesztett területből nem volt képes egy tapodtat sem visszanyerni.

Léghajóink támadást indítottak Wendennél és a Dünaburg Irezicai vonalon a vasnti telepek ellen.

Balkán hadszíntér. Lényeges esemény nem történt. (Min. eln. sajtóosztály.)

Heves harcok a Col di Lanán.

Olasz hadszíntér. Budapest, április 29. (Hivatalos.) Tegnap délután az ellenség a Doberdó fensíkot és a görzi hídfőt, valamint az arcvonal mögött levő egyes helységeket élénk ágyútűz alatt tartotta. Repülők a cormonsi san giovanni és manzanói pályaudvarokra nehéz bombákat dobtak. A Dolomit harcvonalon is helyenkint igen élénk volt a tüzérharc. A Col di Lanán az olaszoknak a gerincen levő támaszpontunk ellen intézett újabb támadásait visszavertük.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, április 29. (Hivatalos) Nincs esemény. Höfer.

Az ir lázadók főhadiszállásának lövetése.

Budapest, április 29. (Saját tud.) Londonból jelentik: Angol jelentések beszámolnak azokról az intézkedésekről, amelyeket French tábornok a dublini felkelők leverésére tett s ezek kielégítőnek látszanak. A lázadók főhadiszállása a főpostahivatalban van. A lázadó irak jelentékeny károkat okoztak. A felkelés főfőszke Callay és Enniskork grófságokban található.

Londonból jelenti a Reuter: A Liffen-ágyunaszád két ágyúval tüzelt a fölkelők hadiszállásaira s elűzték azokat.

Amsterdamból jelentik: A fölkelők főhadiszállásán két zászló leng, egyik a Sinn Fein ir nacionalisták zászlója, a másikon ez áll: Éljen a köztársaság! A főposta előtt drótháló-sövényt húztak a felkelők.

Tisza miniszterelnök a királynál.

Budapest, április 29. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Tisza István miniszterelnök tegnap Burián külügyminiszterrel tanácskozott, azután megjelent a királynál magánkihallgatáson a királynál. Délután folytatták a tanácskozást, éjjel Tisza visszautazott Budapestre.

A kormánybiztosok felmentése.

Budapest, április 29. (Saját tud.) A hivataloslap közli a királyi kéziratot, amely az ország összes kormánybiztosait felmenti április 30-iki hatállyal.

Erzerum az oroszoknak 30,000 emberébe került.

Budapest, április 29. (Saját tudósítónktól.) A Tagesanzeiger jelenti Pétervárról: Orosz jelentések beismerik, hogy Erzerum rohammal való bevételével s elfoglalásával az oroszoknak harmincezer emberébe került.

A besorozott tanulók osztály és érettségi bizonyítványa.

Budapest, április 29. (Saját tudósítónktól.) A Bud. Tud. jelenti: A legutóbbi sorozások alkalmából a főgimnáziumi, főreáliskolai, kereskedelmi és tanítóképző-intézeti tanulók osztály és érettségi bizonyítványainak kiadása ügyében a kultuszminiszter úgy döntött, hogy az alsóbb osztályok rendes tanulóinak a megfelelő osztálybizonyítvány vizsga nélkül kiadandó, a felsőbb osztályok utolsó évfolyamának tanulói részére pedig az osztálybizonyítvánnyal együtt az érettségi, tanítóképzőkben pedig a tanítói oklevél adandó ki.

* **Adományok a Vörös Kereszt konyhájának.** A központi Vörös-Kereszt konyha hálás köszönetet mond következő április hó 23 tól április hó 30 ig érkezett adományokért: Bors közönsége: 280 deka szalona, 1 kg. zsír, fél kg. füstölt húz, 40 drb. tojás, 30 kg. burgonya, 20 kg. liszt, 15 kg. bab, 3 l. bor, 3 drb. kalács. Szakál közönsége: 468 drb. tojás, egynegyed mm. burgonya, 3 zsák bab. Magyarhomorog közönsége: 361 kg. liszt, 122 kg. bab, 12 kg. burgonya, 10 és fél kg. köles, 500 drb. tojás, 5 kg. szalona, 8 és fél kg. füstölt húz. Mártoaffy Gyuláné: 4 zsák burgonya, 2 nagy üveg tökkáposzta, 2 nagy üveg ugorka, 2 csomag aszalt zöldség, 1 csomag aszalt zöld bab. Özv. Mihályiné: 4 üveg bor, 5 kg. dió. Varga Lászlóné: 5 üveg bor, 5 kg. dió. Popovics Athanasz: 20 drb. kifli.

* **Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje.** Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjuk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, mgjfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára K 1.50. Kapható: Farkas István "Apollo" drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimánóczy-palota.

A könyörgő körmenet levélzáró bélyegeken.

A Kath. Sajtóegyesület propaganda-bélyegeinek III. sorozata.

A Kath. Sajtóegyesület népszerűvé vált levélzáró (Propaganda) bélyegeinek most elkészült III. sorozata a háború történeti emlékeinek sorába emelkedik. Az egyesület ugyanis az 1915. május 30-án Budapesten tartott országos könyörgő körmenet egyes jeleneteit adja 24 fényképmásolatban 5 különböző alapszínben és ivenkint 2 színnel nyomott levélzáró-bélyegeken.

Akik jelen lehetnek ezen a körmeneten, talán ma is érzik annak tüneményes hatását és bizonyára lelkesen festik le otthonmaradt hozzátartozóiknak annak áhitattal magasztosult fényességét.

Alig hihető, hogy a Szent Jobb krónikában leírt hazahozatalának ünnepe ilyen fényes lett volna, mert hiszen az a hatalmas keret, amelybe a mai nagy Budapest díszes utcavonala és óriási tömege, a gyönyörű Szent István Bazilika foglalta ezt a körmenetet, akkor még nem volt meg.

A külső fényességet az egybegyűlt sokadalomban, amely oly példás renddel imponált akkor az idegeneknek, meghatározta az a lelki vágy, amely a győzelem kérésével fordulva a menyek uralkodójához, minden arcon felragyogott. Százazrek követték vagy kísérték imádkozó szemmel Szent István jobbát, amely áldást hozt akkor is hazánkra. A szent ereklye vitele kitüntetett harcosok által, a koronaörök díszkísérete, a fényes udvari fogat, amelyet őfelsége külön küldött abból a célból, hogy a budai várból Pestre abban vigyék át a Szent Jobbot, a körmenetet vezető hercegprímás, a papság, egyes kiváló csoportok képei az apró fotografiákon is meglepő hűséggel szemlélhetők.

Nem nézhetjük megindulás nélkül a sebesültek csoportját, amely a Vörös-Keresztes zászló alatt vonul el előttünk; megdöbbenünk ismét az Országháza, amely előtt a külön tábori mise folyt le, a néptömeggel elárasztott Vilmos Császár-ut; a Szent István Bazilika feljáró lépcsőzete, amelyen a körmenet, vele a király képviselője: József Ferenc főherceg felvonul a szent ereklye után. Mindmennyi kedves emléktárgy egy képen. Vésődjék ez az emlék még jobban a szívekbe azzal, hogy a bélyegeket leveleinken szétküldözve, gyakrabban ébresszük azt fel ismerőseinkben.

A 24 képet magába foglaló, összesen 120 darabot tartalmazó és 5 féle alapszínben, de mindig két színű kivitelben készült egyes ívek ára 2 korona 40 fillér, egy-egy ilyen levélzáró bélyeg tehát 2 fillérbe kerül.

Megrendelhetők a bélyegek a Katholikus Sajtóegyesület központi irodájában (IV. Ferenciek tere 7, V. lépcső, I. emelet), ahol félív is rendelhető 60 darabban, melynek ára 1 korona 20 fillér. Minden rendelést a pénz előzetes beküldése ellenében szállít az egyesület.

Ha több félívet rendelnek, akkor a központi iroda a rendelt mennyiséget külön-

böző színekből válogatja össze, épen úgy, mint az egész íveket, mert hiszen van barna, kék, piros, sárga és violaszínű bélyeg. Kis rendeléseknél a színre vonatkozó kikötést nem fogadják el.

E bélyegek terjesztésével kettős célt szolgálunk: emléket nyerünk, de ugyanakkor előmozdítjuk a katolikus sajtó ügyét is, amelyre a háború után még nagyobb feladatok hárulnak.

Uj közigazgatás.

Rimler Károly a népert.

A háború vihara friss levegőt vitt be a városház elzárt hivatali szobáiba. Rimler Károly polgármester az, aki kinyitotta az ablakot az új szellemnek, amelynek törekvése: a néppel való foglalkozás és az azon való hatósági segítség.

Emlékeztünk rá, hogy a hadsegélyezés idejében panaszos kérvények mentek a honvédelmi miniszterhez az elmaradt hadisegélyek miatt. Egy ilyen kérvény megszüretése alkalmával egyik ideiglenes tisztviselő a következő kijelentést tette:

— Nem azért vagyunk itt, hogy igazságot kutassunk, hanem, hogy a felszaporodott aktákat intézzük el. A folyamodványokat ad akta tettem.

Ezzel öt asszony elesett több havi segyélytől.

Vége ennek a szellemnek. Rimler Károly polgármester böles ember, sokat lát és majdnem mindent tud, ami a városházán történik. Jól látta ezt a terjengő szellemet, amely a bürokrácia dohos szobájának az életét ki akarja rekeszteni s az aktagyártásra fordul, míg a vérző és vonagló polgárság bajában magára marad segítség nélkül. Ezért alkalmat keresett és talált, hogy vétőt mondjon a kísértetnek s ellenállhatatlan erővel mutasson rá a segítesre szorult nép sebeire s a hatóságok kötelelességeire.

Egy ezerkoronás segélyezés átadása alkalmával mondotta el nevezetes szavait. „Az összeget becsúlja meg, amit kapott, ne felejtse el, hogy még öt gyereke van az elesetten kívül s ezeknek othonot kell teremteni. Ha tanácsra vagy utbaigazításra van szüksége, forduljon hozzám vagy Juricskay Barnabás tanácsoshoz. Özvegyekről vagy hűbérvákról ha szó van, a közhatalosság minden tagjának kötelessége a bajbajutottakat támogatni s ügyükben személyesen eljárni.”

Rég nem hallott, szinte feledésbe ment szavak ezek, amiket Rimler Károly polgármester meggyőződéssel mondott el Juricskay Barnabás tanácsoshoz fordulva, aki legjobban és leggyorsabban megértette és alkalmazta a szociálpolitika ezen nagyszerű megnyilatkozását.

Azonnal elment egy nagyváradi hitelintézethez, s egy hadiszeveg 7000 koronás adósságának kamaleszállítását kérte, mert az szeveg nem tud törleszteni.

A bank készséggel engedett a kérésnek s a 8 százalékos 6 százalékra szállította le.

Nem uljon a terhek alatt roskadóban levők hóra alá a hatóság, ez a polgármester szociálpolitikai programja.

Biztató kezdet a háború utáni bajok elosztatására. Nem aktaintézés legyen a főcél, hanem az élet szükségleteinek gyors kielégítéséről. Nem bezárni az ajtókat, ki kell nyitni, hogy bemenjen az özvegyek, árva, elesettek és segítesre szoruló szomorú serege. (sz. d)

Kárpáti ünnepélyek.

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium által a Kárpátok honvédő jelentőségének kiemelése és egyben a kárpáti falvak felépítési alapjának május elsejére rendelt ünnepélyt a helybeli premontrei főgimnázium is megünnepli a május hó 1 én délelőtt 10 órakor kezdődő, következő műsorozatból álló ünnepel:

1. Himnusz, éneklé a jelenlevő közönség a honvédszenekar kísérete mellett. 2. Megnyitó beszéd, mondja a főgimnázium igazgatója. 3. Eötvös József br. Buosuja, énekkarra alkalmazta Beleznay Antal, előadja a főgimnázium vegyeskara. 4. Ünnepi beszéd, mondja dr Rédei Kornél tanár. 5. Részletek Erkel Ferenc Bánk-bán c. operájából, előadja a 4. honvédszerep zenekara. 6. Farkas Imre Vén cigány c. költeményét szavalja Voronyák József VIII. o. tan. 7. Szózat, éneklé az ünneplő közönség a honvédzenekar kíséretében.

Az ünnepélyre ezton hívja meg a közönséget a főgimnázium igazgatósága s egyuttal kéri a megjelenőket, hogy bármily csekély adományukkal támogassák az ünnepély nemes célját. Az adományok gyűjtése az ünnep műsorának megkezdése előtt a helyszínen: a Kath. Kör Szent László-termében történik.

Az újvárosi községi polgári leányiskolában: 1. Himnusz 2. Prológ. Mondja: Török Flóra III. o. növ. 3. Ünnepi beszéd. Tartja: Osváth Jendné tanárnő. 4. Magyar ábránd. Zongorázza: Fodor Margit III. o. növ. 5. A hazáról. Petőfitől. Szavalja: Fleischér Anna IV. o. n. 6. Oda künn a vártán. Irta: Sassy Csaba, zenésítette: dr Kárpát. Éneklé: Mayer Erzi IV. o. növ., Blajer Ella III. o. növ., Kerekas Ida III. o. növ., Seira Ilonka III. o. növ., Gerecsér Lidia III. o. növ. Zongorán kíséri: Török Flóra III. o. növ. Hegedűn kíséri: Parthy Gabriella II. o. növ. 7. Zászlónkhoz. Tompa Kálmántól, Szavalja: Karácsonyi Erzsébet. 8. Szózat. Az ünnepély május 1 én délelőtt 10 órakor lesz.

A községi gólgári fiúiskolában. A polgári fiúiskola kárpáti ünnepélyét május 1 én délelőtt 9 órakor a Buuyitay liget játszó terén tartja, a következő programmal: 1. Himnusz. 2. Ünnepi beszéd, tartja Buday Alajos tanár. 3. Szózat. Az ünnepély után gyűjtés az elpusztult Kárpáti falvak felépítése javára. Az ünnepélyre a szülőket és a tanúgy barátait szívesen látjuk.

A nagyváradi újvárosi római kath. fiúiskola kárpáti ünnepélye május elsején fél tíz órakor lesz. Szavalnak: Halmos László, Mányok Lajos, Joó Sándor, Petrovits Misi, Szauer György, Gulyás István, Haslinger János, Bihari Sándor, Borsos József. Az ünnepi beszédet Halmos András tanító tartja.

A nagyváradi szakirányú iparostanonciskola ifjúsági egyesülete f. hó 30 án — vasárnap d. u. 4 órakor a Katholikus Legényegylet helyiségében (Teleky-utca 13. sz.) a Kárpáti felújított falvak javára iskolai ünnepélyt rendez, melynek műsora a következő: 1. Himnusz, 2. Megnyitó beszéd, 3. Csand költemény, 4. Bugyi ur légi utazása, 5. Dal (szóló) 6. Duett, 7. Bíró előtt (hármass jelenet), 7. Hegedű játék, 9. Nábob fiai Sas Edétől. 10. Rongyos katona Zilahy Lajostól. 11. Az ünnepély bezárása, 12. Szózat. Ez ünnepélyre az Iparoktatási Bizottság és Ipartestület és az ipariskola tantestületének tagjait s általában az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. Belépődíj nincs, azonban kegyes adományokat a cél érdekében köszönettel fogad és hírlapilag nyugtáz az iparostanonciskola ifjúsági egyesület vezetősége.

HIREK

* **Lapunk mai száma 12 szövegoldal.** A május elseji munkaszünet miatt a Tiszántúli legközelebbi száma május 3 án, szerdán reggel jelenik meg.

* **Kitüntetett főpapok.** A hivataloslap közli, hogy a király *Semrecsányi* Lajos egri érseket, *Fetser* Antal győri, dr. *Glattfelder* Gyula esanádi, dr. *Prohászka* Ottokár székesfehérvári és gróf *Mikes* János szombathelyi püspököket a Vörös-Kereszt hadiékítményes I. osztályu diszjektivényével tüntette ki.

* **A király magyar vadászjelvénye.** Ófelsége mint értesülünk, legkegyelmesebben elfogadta a Hadsegélyező Hivatal felajánlott „Magyar Hubertus”-jelvényt. A jelvény, mely az elmúlt hetekben nagy sikerrel forgalomba került, az elesett katonák özvegyei és árvái alapja javára alapított.

* **A felmentettek jelentkezése.** A felmentetteknek Nagyváradon is jelentkezniök kell; a jelentkezés május 15. és május 29. közt történik. A vonatkozó hirdetményt most boesátotta közé Eleméry Ferenc tanácsos s azt legközelebb közölni fogjuk.

* **Bangha Béla Aradon.** P. Bangha Béla, a mult héten Aradon tartott konferencia beszédekét a katolikus közönség órási érdeklődése mellett. Az országos hírű szónok konferencia beszédei nagy hatással voltak a hitéletre.

* **A kis Tisza gróf súlyos beteg.** Megírjuk, hogy gróf Tisza Kálmán két gimnázista fia katonának jelentkezett s hogy az egyiket: Tisza György gróft a 18 évesek sorozásán be is vették; testvére, Imre gróf, aki bátyjánál 11 hónappal fiatalabb, betegsége miatt nem jelenhetett meg a sorozáson. Mint részvétellel értesülünk, a fiatal Tisza Imre gróf agyhártyagyulladásban súlyos betegen fel szik. A nagybeteghez tegnap meghívták dr. Schiff Ernő orvost, aki azt a reményét fejezte ki, hogy a fiatal gróf erős szervezete leküzdí a nagy betegséget.

* **Negyedfél millió hadikölcsön.** Tegnap számunkban említettük, hogy a nagyvárad i. szert. káptalan a negyedik hadikölcsönből 1 millió koronát jegyzett. Ezzel az összeggel együtt a i. szert. káptalan és az egyházmegyei alapítványi pénztár összes hadikölcsönjegyzése a Nagyvárad i. Takarékpénztárnál meghaladja a három és fél millió koronát.

* **„Sziv” című hitbuzgalmi lapot** mult év december havától kezdve mostanig ingyen mellékletként adtuk lapunkhoz. Célunk volt vele, hogy ezt a valóban hűzgapótló sajtóorganumot közönségünk megismerje. A mostani postaközlekedési viszonyok mellett azonban gyakran megtörtént, hogy a Sziv egyes postacsomagjai későn érkeztek s a laphoz való melléklése több helyen későn történt, már technikai akadályok is merültek fel, ennél fogva egyelőre kénytelenek vagyunk e vasárnapi mellékletről lemondani, e helyett azonban magának

lapunk vasárnapi számainak még fokozottabb tartalmasságával fogjuk előfizetőink folyton szaporodó táborát kárpótolni. Később, ha a viszonyok úgy alakulnak, a Szivet ismét mellékelni fogjuk.

* **A Kath. Köri dalárda** összes tagjait ez uton is kérem, sziveskedjenek ma, vasárnap délelőtt 11 órakor a Szent László tereben egy rövid értekezletre megjelenni. Tárgy: A Szent László ünnepély és az orgona hangverseny megbeszélése. Resch Mihály zenetanár, helyettes karnagy.

* **A vármegye háztartási alapja.** A belügyminiszter rendelete értelmében a vármegye háztartási alapjának évi számadásait minden év tavaszi közgyűlésén kell tárgyalni és felterjeszteni. Bihar-vármegyében azonban a márciusi közgyűlésen egyáltalán nem lehetett tárgyalni az ügyet, mert a hatalmas számadásokkal nem tudtak elkészülni. A rendelet értelmében pedig nem szabad bevárni a nyári közgyűlést, így a törvényhatóságnak még egy tavaszi közgyűlést kell tartani, hogy az ügy a rendeletnek megfelelően intéztesse el. A számadásokkal a vármegye májusi rendkívüli ülése fog foglalkozni. Tegnap a harmadik szakosztály már tárgyalta az ügyet a számadásokat minden tekintetben megfelelőnek találta.

* **Adományok a debreceni róm katolikus hadiárvaházra.** A Debrecenben létesítendő Hadiárvaház vezetőségéhez az elmúlt héten a következő nagyobb adományok érkeztek: Gróf Ferenc prépost kanonok 10000 korona, Grócz Béla nagyprépost, dr. Lányi József felszentelt püspök, Spett Gyula, dr. Karácsonyi János, Vuicskics Gyula dr. Lopussy Gyula kanonok 1200—1200 korona, özv. R. né 1200 korona, dr. Ferenczy Tibor 1200, Czébel Gusztáv 300, dr. Kollányi Ferenc pápai-praelátus, dr. Stanczell Ferenc nyugalmazott egyetemi tanár 100—100 koronát stb. eddig beérkezett összeg nagysága körülbelül 75.000 korona. A gyűjtés folyik.

* **A hadiárvák menháza.** Az Országos Gyermekvédő Liga tegnap igen érdekes jelentést tett Fráter Barnabás alispánhoz. A jelentés szerint a Liga legujabban a gyermekvédelmet kiterjesztette a hadiárvákra is, akik közül eddig 480 egyént fogadtak be ellátásra. A Ligának 5 menháza van. A hadiárvák ellátása azonban egyre nagyobb összegeket kíván és az erre a célra begyűlt összeg már elfogyott. Most a gyermekvédők oda jutottak, hogy kénytelenek lennének beszüntetni a további istápolást. A liga minden reményét az idén rendezendő gyermeknapokba helyezte, ezért arra kéri az alispánt, hogy a gyermeknapok rendezésében a legmesszebbmenő támogatást nyújtsa. A gyermeknapok rendezését az idén kiakarják terjeszteni a legkisebb helységekre is. Erre kéri főként a hatóság támogatását, hogy minden legkisebb helységben mindenki ha egy fillérrel is, de járuljon hozzá a gyermeknap sikeréhez.

* **A piskolti hólyagoshimlő.** Az érmihályfalvi főszolgabíró tegnap jelentette az alispánnak, hogy Piskolt községben a hólyagos himlő fellépett. A járvány, az újabb megbetegedéseket tekintve, a hegyvidékről kezd lebuozódni az alföldi részeknek ama vidékére, ahol eddig még járvány nem volt. Így az érmihályfalvi járásban kezd legujabban terjedni a veszedelem. A főszolgabíró a legmesszebbmenő intézkedéseket foganatosította. Elsősorban a cigányokat vették felügyelet alá. A község lakossága, hogy elejét

vegye a veszedelemnek, tömegesen jelentkezett a járási orvosnál újraoltás végett. Eddig 470 felnőttest oltottak be. A főszolgabíró a további veszedelem megakadályozásá végett tegnap előterjesztést tett az alispánhoz, hogy az egész lakosságot oltassák be. A megfertőzött házakat állandó felügyelet alatt tartják.

* **Tompa Béláné temetése.** Huszonhét esztendőskorában, hosszu és kínos szenvedések után meghalt Tompa Béláné, a szintársulat kedvelt tagjának felesége. Ő maga is a színpadon működött, betegsége egyidőre leszorította őt a deszkákról, szután ismét vágyott oda, ahol neki nem volt jó lenni, mert törekény szervezete nem bírta az izgalmas életet. Kedves alakja most örökre eltűnik közülünk, fájdalomra azoknak, akik szerették. Kis gyermeke árván maradt, férjét a csapás leverte s helyette Perényi Kálmán játszott a Mágus Miskában. A korán elhunyt urnó temetése ma délelőtt 10 órakor lesz a Szigligeti utca 3. sz. gyászházból.

* **Mit kobozhatnak el a gazdától?** A gazdák terményének elkobzására vonatkozólag eddig már oly sok rendelet érkezett a minisztertől, hogy valóban nem esoda, ha nem tudnak eligazodni rajta. Főként nem tudták megállapítani eddig azt, hogy vajjon a gazdától le lehet e foglalni és el lehet e kobozni azt a terménymennyiséget, mely a gazda háziszükségletét képezi ugyan, de nem jelentette be a hatóságnak. Bizony megtörtént, hogy az ilyen nem fölösleges, de be nem jelentett készletet elkobozták. Most a miniszter elrendelete, hogy a be nem jelentett és a termelő háziszükségletét képező gabonamennyiséget elkobozni nem szabad, mert akkor a gabona nélkül maradt gazdának az ellátása az állam feladata volna, ami csak kellemetlenséget idézne elő. A készletet be nem jelentő gazda ellen azonban a kihágási eljárást meg kell indítani és meg is kell az illető büntetni.

* **Virághullás.** Nagy Ilonka posta és távirtda kiadó ölete tavaszán hosszu szenvedés után elhunyt e hó 29 én délelőtt fél 12 órakor. Az elhunyt kedves urleány gyermeke volt néhai Nagy Lajos nagyváradolasi róm. katb. tanítónak. Özvegy édes anyja, négy testvére s nagykiterjedéű rokonság gyászolja. Temetése május 1-én, hétfőn délután 4 órakor lesz a Lukács György utcai 7. számú háztól.

* **A Zichy jubileum vasuti kedvezményei.** A m. kir. operaház május 16-án, 18-án és 20 án előadja Zichy Géza gróf Rákóczi-trilógiáját. Azon résztvevőknek, akik vidékről utaznak Budaestre ezen előadások látogatására és a jegynek árát a m. kir. Operaház igazgatóságának előzetesen f. év május 8 áig beküldik, a m. kir. Operaház igazgatósága hajlandó a m. kir. államvasutak vonalain az alsóbb kocsiosztályon való utazási kedvezményt a korlátolt számban rendelkezésre álló ily igazolványokat mértéken belül biztosítani.

* **Dadogók tanfolyama.** Felhívjuk a dadogó vagy más beszéduibában szenvedő gyermekek szüleit a Nagyváradon megnyitandó dadogók kurzusára, amelyet Kovács Tini urnó vezet. A szakképzett tanítónő módszerével biztosan gyógyítható ez a kellemetlen testi hiba, amint erről a más városokban tartott kurzus tanuskodik.

* Államsegélyesek figyelmébe.

Felhívom mindazon államsegélyezettteket, kiknek sorszáma 7921—8007 ig terjed, hogy fizetési könyvecskéik átvétele végett jelenkezzenek május 1-én, hétfőn, 2-án, kedden Városháza, földszint, 30. sz. szobában. — Nagyvárad, 1916. április 29. Juricskay Barna, tanácsos.

* Adományok a Cselédotthonra.

Ami nem halad, az elmarad; az élet mozgás, a mozdulatlanság halál. Ez minden becsületes és értékes létnek az alapigazsága; enélkül minden egyesület a holtpontra jut. Ezért kell minden egyesületnek a korát megérteni, mindig jobb élet után vágyani, a tökéletességek, az akadályok ellen küzdeni, a fejlődés új pontjait és irányait meglátni és feléjük törtetni. Ez által mindig pezsgő vérkeringés lesz az egyesületben, lélek és mozgalmasság; ezért vetette fel a kath. Növendék Egyesület a cselédügy rendezését, amely a közönséget maga után vonta, mint az alábbi adományok igazolják: Pallay Lajosné 10 korona, Buzássy Albertné 10 kor., Szabó Gézné 10, Jancsó Lajosné (Iklód) 10, Tarr Klementin 10, Szeghy Jolán 6, Marian Emilné, Márkáng Alajosné, Oláh Ferenc 2—2, Pavlovits József, Strohmayr Károlyné, özv. Szűts Antalné, Kerekes Ferenc, Bognár Józsefné, Pásztay Lajosné 1—1 koronát, Ketten 80 fillér. Összesen 68 K. 80 fillér. A bizottság köszönetét nyilvánítja a kegyes adományokért.

* Nemes gesztenyefák eladása.

Van szerencsének az érdekeltek tudomására hozni, hogy a Bosznia és Hercegovinai kormányzóság nagymennyiségű lábán levő nemes gesztenyefát nyilvános árverésen bocsát eladásra. Ajánlatokat legkésőbb f. évi május hó 22-én délelőtt 11 óráig Landesregierung in Sarajevo kell benyújtani. Bővebbet a kismaránál a hivatalos órák alatt lehet megtudni. Nagyvárad, 1916. április hó 28. A nagyvárad Kereskedelmi és Ipar-kamara: Sztarill Ferenc sk. elnök h. Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

Az Elő magyar általános biztosító társaság főigazgatója irodáját Bémer-tér, Emke-palota I. emeletére helyezte át.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki ellőted a jobbkaromat. Ott ahol a Dayeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvevő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkölőlegességek Gramafonok, hangszerek olcsó szakkerü javítása.

* **Ligát alakítottak a külföldi divat ellen!** Czillér Imre nagyruházának mai hirdetését olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk! — A cégnek csakugyan magyar és német gyártmányú divatárui, valamint legjobb minőségű vásznai és fehérneműi vannak raktáron! Állandó fehérnemű varda és női ruha szabóság a hol méret után a legsikerültebb Costümök valamint gyönyörű ruhák és Blousok készülnek.

Kiadó butorozott szobák és lakások, moderna berendezéssel, hosszabb, vagy rövidebb időre, havi 30 koronától feljebb. Nagy Sándor utca 4.

A legjobb **molyirtó** szere k u. m. **mirt** Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Moff, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B.

Kiadó üzletek, raktárak, olcsó bér mellett, hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor utca 4.

* **Poloskairtó MOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B

Kiadó lakások olcsóbb bér mellett. Szent János utca 72.

* **Aszódi** trieszti kávé és tea közvetlen behozatala, fő üzlete Kosuth utca saspalota. Ajánlok kórházaknak, gazdaságoknak, intézeteknek és privátházaknak, kitűnő zamatu kész kávé cukorral együtt 1 kilogrammos csomagban 5 koronáért, egyben felhívom nagyvárad kávészakértők figyelmét, hogy Aszódi 8 félé zamatu pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan. befőzésre és kávéhoz való cukorral tisztalt vvvöimnek szolgálatára állok. Telefon 635.

* **A szőlőgazdáknak s a harctéren a katonáknak** nagy lesz az öröme, mert bőven terem bor és gyümölcs, amióta „Peronoszpor”-ral permetezik a szőlőket és a gyümölcsfákat. Utalunk lapunk második oldalán evő hirdetésre

Gyármegnyitás. Helyben már 1914. évben nagyszabásu modern gépekkel berendezett kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógvárat rendezett be, mely a cégtulajdonos bevonulása miatt csupán 1915-ban nyílt meg, hol a katonai kincstár részére végez festést, tisztítást. Május elsején a nagyközönség részére is megnyílik az üzem. Cégtulajdonos Haltenberger Vilmos, aki megelőzőleg édesatyja előnyösen ismert, már 100 éve fennálló kassai Haltenberg gyárnak éveken át volt önnálló vezetője, kit nem csak Magyarországon, hanem külföld nagyobb gyáraiban szerzett tapasztalatai és főiskolai végzettsége révén mint első rendű szakembert ismernek. A gyár berendezése legmodernebb, legújabb gépekkel van felszerelve, első rendű munkaerői és maga a cégtulajdonos szaktudása mind biztosítékot nyújt arra, hogy ezen gyár városunkban házagot pótló lesz és nem szorul a közönség pesti és bécsi cégekre. Ajánlja a nagyközönség szíves figyelmébe.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Vasárnap délután: Nabántsvirág. (Vajnoviczky Vilma fellépte.)
Vasárnap este: Mágus Miska (Kezdeté fél 8 órakor.)
Hétfő: Mágus Miska.
Kedd: Mágus Miska.
Szerda: Mágus Miska.
Csütörtök: Nőstény ördög. (Bemutató előadás)
Péntek: Nőstény ördög.
Szombaton délután: Sarga esikő.
Szombaton este: Nőstény ördög.
Vasárnap délután: Cyklámen.
Vasárnap este: Mágus Miska.

A színügyi bizottság ülése.

Nagyvárad város színügyi bizottsága tegnap délután rövid ülést tartott, dr. Mihály Lajos elnökele alatt.

Az ülésen tudomásul vették az igazgató által bemutatott május havi műsört.

Előadásra kitűzettek május hónapra: Nőstény ördög (új), Kedves Fridolin (új), Egy magyar nábob (új), Muzsika (új), Mikor a halottak visszatérnek (új). Három a kis lány (új) Várszerződés (új), Mágus Miska, Kis alamuszi, Lyon Lia.

Tudomásul vették a műsört, valamint

az igazgató azon bejelentését, hogy a Mágus Miska előadásaira, tekintettel a nagy költségre, a régi árakat hozta be.

Végül az igazgató előterjesztésére engedélyezték, hogy május 1-től az új óra számítás miatt, **este fél 9 órakor** kezdessék az előadásokat.

A színház és az új időszámítás. Természetes, hogy mint mindenre, úgy az április hó 30-án éjjel életbelépő új időszámítás a színházra is kiterjeszti a magá hatását. A Mágus Miska vasárnap esti előadása, nehogy az előadás hétfőn hajnalig tartson, esti fél nyolc órakor veszi kezdetét. Május hó elsejétől pedig a színházi előadások fél kilenc órakor kezdődnek.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

A Draganul váltói.

— A román paraszt és román bankigazgató. —

Szamatka János belényesi román ember egy napon váltókeresetet és fizetési meghagyást kapott, amely 6t 140 korona tőke és járulékaiknak fizetésére hívta fel. Szamatka a meghagyásra azzal válaszolt, hogy megtagadta a fizetést, mert **Leuce** Györgynek sose irt alá váltót. Erre a perben le is tette az esküt, mire az ügyészség hamis eskü miatt bünvádi eljárást indított ellene.

A tárgyalást **Ember Géza** elnök vezette, bírák voltak: **Sztachó Károly** és **Fábry Gusztáv**, jegyző: **Bán Aladár** dr. Ügyész: **Farkas István** dr. Védő: **Gáspár Miksa** dr.

Szamatka János vádlott Leucesének sose irt alá váltót s nem bizott meg senkit az aláírászl.

Leuce György tanu előadja, hogy a Draganul pénzüntézetben Csordás János dr igazgató előt adott felhatalmazást Szamatka a váltó aláírására.

Csordás János dr belényesi ügyvéd, a Draganul igazgatója a következő tanu. Előadja, hogy ismeri Szamatkát, eljött hozzá a bankba, aláírta a meghatalmazást.

Elnök: A meghatalmazáson azt, hogy „bárki más”, később irták bele. A meghatalmazás nincs kitöltve.

A törvényszék megesketi a tanukat. A törvényszék felmentette a vádlottat, mert Leuce György tanu a legnagyobb fokozan érdekelt s váltóhamisítás miatt el is ítélték, Csordás János dr vallomása pedig nem érdemel hitelt, mert a meghatalmazás kitöltetlen s utólag belejavítotték. Az ítélet jogerős.

SZERKESZTOI POSTA.

H. L. A kiadóhivatal elnézést kér. Ismét njabb kihordóasszonyt kellett beállítani az eddigiek mellé, hogy az új előfizetők is kellő időben kapják a lapot; az eddigi kihordó asszonyok már nem győzték a folyton szaporodó munkát. Az ilyen átmenetnél tévedés előfordulhat legnagyobb gondosság mellett is. Megtettük a kívánt intézkedést.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

A magy. kir. ampelologiai intézet és számos hazai állami és külföldi szakintézetek tudományos kísérletek után megállapították és ajánlották, hogy a

„PEROCID“

az egyetlen alkalmas anyag szőlő permetezésénél a

rézgalic pótlására

A „PEROCID“: Ceritföldsulfit, Rádium, Thorium ritka nemes földfémek sulfátjainak vegyülete, mely a Peronospora tenyészetet megöli.

Garantált 35, 40%-os „PEROCID“

MAJUNGA RAFFIAHÁNC, legfinomabb GÉPOLAJ kapható mérsékelt áron

MIHELFIY és KANDEL

fűszer-nagykereskedésében

NAGYVÁRAD, Nagypiac tér.

Kiadó.

II-od emeleti 4 szobás utcai lakás f. évi augusztus 1-től a Biharmegyei Takarékpénztár Kossuth-utcai székházában.

Eladó széna.

Várostól 10 percrenyire.

Cím a kiadóban.

M. Kir. Marhasó nagyáruda,
Sónagyraktár.

Spitzer Sámuel és Fia
Nagyvárad.

Ajánl:

Legjobb minőségű gépolajokat, henger és motorolajokat, milleniumi égőolajat (Pyrolin), merevgépszirt (tavotte). Elsőrendű kocsikenőcsöket, eredeti németországi, importált, répmagvakat, államilag ólomzárolt, legelső rendű luczernamagot és minden más gazdasági cikket.

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTHLAJOS-UTCA (Gyár-épület)

Telefon szám: 51. Alapítotott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzletemet

ez idén is nagymennyiségű új zsákokkal és vizhatlan ponyvakkal gyarapítottam, úgy hogy a t. gazdaközönség ide vágó szükségletét a legolcsóbb kölcsönnyel mellett tudom kielégíteni.

Ezenkívül mindenféle

Új gabona-, lisztes-, szalma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte) gépkocsi- ben a legkiválóbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kötelneműek, gépszjak, dohány, zsákszínek és kévekötelekben. Nagy választék bakker takarokban és lópokrókban.

Gyapju zsákokból nagy raktár!

Földbirtokra első-

helyre leendő bekebelezés és előnyös feltételek mellett 65 és 50 éves törlesztés továbbá 10 éves egyszerű jelzálog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Nagyváradl fióküzletek:

Kossuth-utca 5. Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazarépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyváradl fióküzletek:

Kossuth-utca 5. Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazarépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

a tavaszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR r. t.
fióküzleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városaiban.

DADOGÓK

és más beszédhibában szenvedők részére!

Bármily foku dadogás vagy beszédhiba — korra való tekintet nélkül — rövid idő alatt biztosan és tartósan gyógyítható egy teljesen új, radikális módszer alapján.

A NEUMANN dr. tanár által kidolgozott módszer a külföldön is biztos eredményeket ért eddig el, mint orvosok, szakfelelősök, tanintézetek bizonyítványai, valamint a kigyógyultak köszönő hálairatai tanúsítanak.

A temesvári kurzus a legfontosabb eredményel végződött, amelyet dr. Tauffer Jenő temesvári városi tisztii főorvos alábbi elismerő levele bizonyít:

Alulírott ezennel bizonyítom, még pedig saját személyes meggyőződésem alapján, hogy Kovács Tini laibachi születésű, hajadon uradó, a dadogók beszédhibájának gyökeres javítását négy hét alatt a legteljesebb sikerrel véggezte.

Szoktatva tanító módszere oly tökéletes, hogy például egy, a dadogás miatt beszélési és alig tudó 14 éves leánykát négy hét alatt hibátlanul és folyékonan beszélési megtanított.

Megállapítom egyben azt is, hogy olyan dadogó gyermekeknek is teljes sikert ért el, kik más hasonló tanfolyamon eredmény nélkül vettek részt.

Ez alapon nevezett kisasszonyt, mint a dadogók szakképzett és hivatott tanítóját, minden érdekelt félnek és ügybarátnak, a legmelegebben ajánlom.

Temesvárt, 1916. január 3. án.

Tauffer Jenő dr.
városi tisztii főorvos.

A kurzus most Nagyváradon nyílik meg és jelentkezések csak vasárnap és hétfőn május 7-8 án délelőtt 10-12 ig és délután 3-6 ig fogadtatnak el. Patak-u. 2. házban.

NEUMANN tanár beszédgyógyintézet Rus dr. iskolaorvos vezetésével Laibachból.

Mindenki külön-külön lesz gyógykezelve.

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010 000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

A MŰJÉG

napenkénti rendszeres szállítását megkezdjük, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad, Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Kiadó

a város központján levő belvárosi borozó vendéglő teljes berendezéssel. Betegség miatt **azonnalátvehető** Ertekezhetni Zabolszky bérlővel, vagy a háztulajdonossal. Nagy Sándor-utca 4.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijázat, kocsiszó és igás szerszámok, kocsitülés, lábvédők és szerszámok raktára.

Vas és rézágyak

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodronyágybetétek: összehajtott ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredóvi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával **azonnal** kiadó. Ertekezni lehet a

Nagyvárad, Takarékpénztárban. Teleky-u. 2.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a

WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, izzólámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

Ligát alakítottak a külföldi divat ellen

a magyar uri hölgyek azért, hogy drága pénzen ne vásárolhassa senki a francia és angol gyárosoknak és kereskedőknek Svájcban átcsémpészet divatcikkeit. Hazafias kötelessége tehát ma minden asszonynak és leánynak, hogy ruha és divatáru szükségleteit magyar- vagy németországi gyarmányokból, melynek legdusabb raktára

CZILLÉR IMRE NAGYÁRUHÁZÁBAN

(Szent László-tér) vannak felhalmozva, szerezzé be a legolcsóbban, legjobb minőség és legizlésebb kivitelben. Különösen ajánljuk a hölgyközönség figyelmébe

a tavaszi és nyári idény kedvező bevásárlási alkalmát

Costüm gyapju szövetek.
Mosó kelmék.
Batisztok. Zelirek.
Blous és ruhaselymek.
Gyönyörű blousok és napernyők.
Selyem kabátok és nyakrúschok.
Legujabb ridikülök.
Kézimunkák és anyagok.

Gyermekruhák, kötények.
Kalapok, keztük, harisnyák.
Trikók.
Baby kelengyék.
Sport és tenisz ruhák.
Fürdő és uszó ruhák.
Utazó bőröndök és kosarak.
Vásznak.

Schroll-féle chifonok.
Asztalnemű és fehérneműk.
Menyasszonyi kelengyék.
Szőnyeg, függöny, ágy- és asztal-
terítők.
Paplanok.
Továbbá uri divatcikkék és katonai
felszerelések.

Czillér Imre nagy divatáruházában

MEGNYILT

Haltenberger Vilmos kelmefestő, vegytisztító és
gőzmosógyárának felvételi üzlete Rákóczi-ut. 7.
Gyár: az állomás felett.

Férfi, női ruhák tisztítása vegyileg szárazon. Festés bármely színre minta után elsőrendű kivitelben.

Gyász esetben ruhák 48 óra alatt festetnek feketére.

Szőnyeg, kelengye tisztítás, és minden e szakmába vágó munka elsőrangú gyors kivitelben.
Különlegesség! finom függönyök, kézimunkák tisztítása és javítása.

Férfi ing tisztítás, fényvasalás.

Fontos! Szállodai és házi ruhák gőzmosása, szavatolt tiszta szappannal.

Postai megbízások soraon kívül eszközöltetnek!

Felvételi üzlet telefon száma: 14-69. Gyár: 34.

Szives megbízást kér:

Haltenberger Vilmos.